

Omvärldsbevakning – hur regleras körning med egen bil i tjänsten i policys och riktlinjer hos några utvalda kommuner

Genomgången nedan har koncentrerats till ett urval av ca 5 kommuner som har bedömts vara av intresse i arbetet med revideringen av Gävle kommunkoncerns resepolicy. Genomgången har gjorts med avseende på hur körning med egen/privat bil i tjänsten regleras i kommunernas resepolicy.

Körningen med egen bil är en aktuell fråga hos många kommuner och det är också ett område som berör både de anställda, fackföreningar och arbetsgivare. Och då ofta med olika betraktelsevinklingar.

En kommun av de nedan citerade angav t.ex. följande.

”Från i början av 2014 blir det mer eller mindre förbjudet att använda egen bil vid tjänsteresor.”

Den dåvarande kommunchefen angav då tre huvudskäl till att förbjuda användande av egen bil i tjänsten.

- För det första handlar det om säkerheten för vår personal. En del anställda åker omkring i gamla bilar, det är lite rishögar över det. Och vissa åker omkring med dåliga däck.
- För det andra är det en miljöfråga. Många har bensinbilar och det är inte så bra ur miljöhänseende.
- Och för det tredje är det en ekonomisk fråga där kommunen som arbetsgivare får betala ut bilersättning samtidigt som kommunens leasingbilar står stilla.

Vid ett uppföljande samtal med representanter för kommunen fanns det inga aktuella uppgifter avseende hur skärpningen har påverkat omfattningen av körning med egen bil i tjänsten.

Genomgående kan noteras att egen bil inte är ”förbjuden” hos någon av nedanstående kommuner. Däremot så anges tydligt att egen bil alltid betraktas som det sista ”bilalternativet” om behov av bil som färdmedel vid tjänsteresa uppstår. Det framgår också att färdmedlet bil alltid ska vägas mot andra mötesformer och färdmedel, vilket gör att egen bil i praktiken kan bli 4 eller 5 alternativ vid ett planerat möte.

Hos vissa kommuner anges giltiga skäl för egen bil som t.ex. tidsvinster eller avsaknad av andra alternativa billösningar. Det framgår också att tillgängliga bilpoolslösningar har en stor betydelse för att lyckas med överflyttning från körning med egen bil. Detta förutsätter, enligt samtal med företrädare för kommuner att resebehovet är av sådan karaktär att detta är möjligt från ekonomisk och praktisk synvinkel, vilket kan vara begränsande för vissa personalkategorier.

Information om effekter av reglering av körning med egen bil i tjänsten gällande policys och riktlinjer, har inte samlats in vid denna genomgång.

Det kan också noteras att det inte finns några formulerade krav på de privata bilarna avseende miljö- eller säkerhetskrav.

Slutsats från Omvärldsbevakning

Omvärldsbevakningen från fem kommuner, redovisade nedan, visar att ingen kommun helt har tagit bort/förbjudit privatbilskörning men att resor med privat bil endast får ske i undantagsfall. En av de tillfrågade kommunerna hade krav på säkerhet i de privata bilarna.

Ett sammanfattande övergripande omdöme om Gävle kommuns resepolicy och effekten av den är att Gävle ligger bra till i jämförelse med de andra kommunernas resepolicy, något som också CERO-rapporten visar.

Formuleringen för privatbilskörning i det reviderade förslaget till resepolicy för Gävle kommun bedöms som en realistisk nivå för att successivt minska privatbilskörningen i Gävle kommun.

Källa

Denna omvärldsbevakning är utförd vintern 2017 av Auto Force Sweden AB, Olle Jonsson.

Auto Force Sweden AB – Olle Jonsson - ingår som underkonsult i CERO nätverket, www.cero.nu. CERO nätverket drivs av Markus Robèrt.

Eskilstuna kommunkoncern

Riktlinjer och anvisningar för möten och resor 2014-08-05

Omfattning

Riktlinjer för möten och resor gäller alla anställda och förtroendevalda i Eskilstuna kommun och dess helägda bolag (kommunkoncernen). De ska också vara en vägledning vid upphandling av tjänster.

Att resa i tjänsten

- Ibland behövs inte resor för möten. Använd telefonmöten eller möten via webben.
- Gå, cykla eller åk buss i första hand vid korta avstånd (upp till 3 kilometer).
- Använd kollektiva färdmedel före bil.
- *Om bilresa behövs, använd kommunkoncernens poolbilar i första hand, hyrbil eller taxi i andra hand och privat bil i tredje hand, efter godkännande av chef.*
- Samåk när det är möjligt.
- Välj normalt tåg före flyg för resor inom Sverige.

Rekommendationer för olika trafikslag

Bil

Resor med bil bör endast ske i undantagsfall för korta resor (upp till 3 kilometer) då särskilda skäl finns. Vad som är särskilda skäl avgör ansvarig chef. För längre resor kan bil vara ett alternativ till kollektivtrafik om den totala tidsvinsten uppgår till minst en timme.

Vid tjänsteresa med bil används

- i första hand kommunkoncernens egna poolbilar
- i andra hand hyrbilar från gällande avtalspart eller taxi
- i tredje hand privat bil.

Privat bil används bara i undantagsfall för tjänsteresor och arbetsresor och ska alltid godkännas av ansvarig chef. Godkända motiv är:

- *ingen ledig poolbil eller hyrbil*
- *svårighet att hämta poolbil eller hyrbil*
- *svårighet att återlämna poolbil eller hyrbil på grund av resa till annan plats*
- *efter förrättning*
- *annan omständighet som försvårar användning av poolbil eller hyrbil.*

Försäkringsskydd

Vid eventuell skada på privat bil som använts i tjänsten täcks kostnaderna av den privata bilförsäkringen.

Falu kommun

Resepolicy antagen av kommunstyrelsen 2015-10-27

Resepolicy

Denna policy gäller för samtliga tjänsteresor som företas för Falu kommuns räkning och omfattar anställda samt i tillämpliga delar förtroendevalda. Resepolicyn gäller i relevanta delar även för resor som görs som en del i den dagliga yrkesutövningen. Kommunens bolag rekommenderas att tillämpa denna resepolicy.

Val av resa

För att underlätta val av resa i enlighet med resepolicyn tillhandahåller kommunen en resvalsportal för sökning av lämplig cykelväg, buss- och tågtider, bokning av cykel- och bilpoolsbilar etc. Ambitionen är att det ska vara lätt att göra rätt. För ett möte eller uppdrag övervägs:

- ett resfritt möte via telefon, webb eller video
- promenad eller cykling vid kortare sträckor
- samordning av flera ärenden
- tåg/buss
- samåkning med andra
- användning av kommunens tjänstebilar
- *egna bilar för tjänsteärenden (endast i undantagsfall)*
- i undantagsfall flyg (endast i undantagsfall)

Alternativen prioriteras i ovan angiven ordning.

Bil

Egen bil i tjänsten används endast i undantagsfall och i överenskommelse med närmaste chef.

Ersättning för användande av egen bil regleras i gällande kollektivavtal.

Egen bil som används i tjänsten bör uppfylla rekommendationerna från Trafikverket och

Nationalföreningen för Trafiksäkerhetens främjande.

Riktlinjer för tjänsteresor och möten

Riktlinjer för tjänsteresor och möten utgår från Falu kommuns resepolicy och utgör vägledning för samtliga tjänsteresor som företas för Falu kommuns räkning.

Inget utöver det som står i resepolicyn.

Härnösands kommun

Resepolicy antagen av kommunfullmäktige 2015-01-26

Resepolicy

Inget om egen bil i tjänsten

Riktlinjer för resor antagen av Kommunstyrelsen 2015-01-07

Riktlinjer för resor

Omfattning och avgränsning

Dessa riktlinjer gäller alla resor som företas i tjänsten, och gäller därmed för samtliga medarbetare och förtroendevalda. Avsteg från riktlinjerna kan göras efter beslut av närmaste chef. Resepolicyn och riktlinjer bör också beaktas vid upphandling av externa tjänster som innehåller resor. Riktlinjerna gäller inte för resor mellan bostad och arbetsplats.

Reseinstruktion för medarbetare och förtroendevalda inom Härnösands kommun

Korta resor

Med kortare resor avses resor där destinationen ligger inom 50 km från den resandes huvudsakliga arbetsställe.

Bil

Bil bör i möjligaste mån undvikas för kortare resor. Resor med bil kan göras där det bedöms rimligt med avseende på behov (medhåll material, antal resande med mera) och eventuell tidsvinst jämfört med kollektivtrafik. *Egen bil i tjänsten ska användas i så liten utsträckning som möjligt.*

Om bil utnyttjas ska val av bil ske i följande ordning: bokning via bilpoolen i första hand, hyrbil och i sista hand egen bil.

För tjänsteresor där bil är alternativet skall i första hand kommunens bilpool användas. Bokningssystemet erbjuder möjlighet till samåkning, vilket bör eftersträvas där så är möjligt.

Hyrbil bokas först när samtliga bilar i bilpoolen redan är uthyrda. Om hyrbil bokas måste resenären redovisa skälen till att hyrbil använts.

Långa resor

Med längre resor avses resor där destinationen är mer än 50 km från den resandes huvudsakliga arbetsställe.

Bil bör i möjligaste mån undvikas för längre resor. Resor med bil kan göras där det bedöms rimligt med avseende på behov (medhåll material, antal resande med mera) och eventuell tidsvinst jämfört med kollektivtrafik. *Egen bil i tjänsten ska användas i så liten utsträckning som möjligt.*

Om bil utnyttjas ska val av bil ske i följande ordning: bokning via bilpoolen i första hand, hyrbil och i sista hand egen bil.

För tjänsteresor där bil är alternativet skall i första hand kommunens bilpool användas. Bokningssystemet erbjuder möjlighet till samåkning, vilket bör eftersträvas där så är möjligt.

Hyrbil bokas först när samtliga bilar i bilpoolen redan är uthyrda. Om hyrbil bokas måste resenären redovisa skälen till att hyrbil använts.

Örnsköldsviks kommun

Resepolicy antagen av kommunfullmäktige 2014-03-31

Resepolicy

Policyn gäller för alla resor som betalas av Örnsköldsviks kommun och som företas av anställda i tjänsten och av förtroendevalda.

Inför beslut om tjänsteresa ska övervägas om det finns alternativ genom att utnyttja t.ex. videokonferensteknik.

Resepolicyn antas av kommunfullmäktige och anger följande allmänna mål och riktlinjer:

Resor ska så långt det är möjligt planeras med särskild hänsyn till aspekterna

- Ekonomi
- Miljö
- Trafiksäkerhet

Det övergripande ansvaret för resor i tjänsten har kommunstyrelsen som därmed beslutar om "Örnsköldsviks kommuns strategi för resor i tjänsten" samt riktlinjer för personbilar/mindre transportfordon.

Strategi för resor i tjänsten antagen av kommunstyrelsen 2014-03-04

Strategi för resor i tjänsten

Syftet med denna strategi är att säkerställa att Örnsköldsviks kommuns resepolicy följs av anställda och förtroendevalda.

Bil

Bil från Örnsköldsviks kommuns bilpool ("leasingbil") eller annan hyrbil (beställs genom bilpoolen) ska användas vid bilresor, se Örnsköldsvik kommuns bilbokningssystem "Boka bil" på Örnsköldsvik.

Samåkning är både kostnadseffektivt och miljövänligt. Möjligheterna till samåkning ska därför alltid övervägas. Med hjälp av kommunens bilbokningssystem är det enkelt att planera för samåkning.

Egen bil ska endast användas när inga andra alternativ finns. Information om försäkringar när egen bil används finns på Örnsköldsvik.

Ludvika kommun

Policy för tjänsteresor antagen 2008-02-15

Policy för tjänsteresor

Denna policy gäller alla resor som görs i tjänsten och som bekostas av kommunen. Policyn för tjänsteresor gäller medarbetare och förtroendevalda i Ludvika kommun.

Inget om egen bil i tjänsten

Riktlinjer för tjänsteresor antagen 2008-06-18

Dessa riktlinjer kompletteras och aktualiseras med praktiska rekommendationer vartefter det sker förändringar i kommunens ställningstaganden och förändringar i lagar och regler. Kommunledningskontoret ansvarar för att aktuellt hålla riktlinjerna samt praktiska rekommendationer.

Hyrbil – egen bil

Bilresor i tjänsten ska i första hand ske med fordon som kommunen själv äger eller långtidshyr. I andra hand kan korttidshyra av bil ske. Kommunen har tecknat ett särskilt avtal för korttidshyra av bil och kontrakterad leverantör ska alltid användas. Leverantören ska i första hand erbjuda miljö- fordon som drivs av förnyelsebart bränsle, t ex. etanol eller biogas. *Längre resor utanför kommunen i egen bil, bör i möjligaste mån undvikas.* (För när-varande ställer Ludvika kommun inte några uttryckliga miljö- eller säkerhetskrav på privatbilar som används i tjänsten). Samåkning ska naturligtvis eftersträvas

Ludvika kommun - egen bil i tjänsten

<http://www.dt.se/dalarna/ludvika/tjansteresor-med-egen-bil-stoppas>

– Från i början av 2014 blir det mer eller mindre förbjudet att använda egen bil vid tjänsteresor. Det deklarerar kommunchefen Thomas Lagerström, som reagerat över kostnaderna för utbetald bilersättning.

– Kommunen får årligen betala ut cirka två miljoner kronor i bilersättning. Målet är att nästa år minska den kostnaden med en miljon kronor.

Många anställda använder de bilar som kommunen hyrt in, till exempel personalen i hemtjänsten. Men kommunchefen har noterat att vissa grupper föredrar att använda egen bil, trots att det finns kommunala bilar att tillgå.

– Det är framför allt tjänstemän i administrationen. Men i fortsättningen får de låta bli att ta egna bilen och få bilersättning för de resorna. Visst, det kan förekomma undantag, men de resorna ska i så fall vara godkända av förvaltningschefen.

En personalgrupp som inte kommer att omfattas av de nya reglerna är deltidsbrandmännen. Och som tidigare kommer bilersättning att betalas ut till politiker när de till exempel åker från hemmet eller arbetet till ett nämndmöte i Folkets hus.

Thomas Lagerström anser att det finns tre huvudskäl till att förbjuda användande av egen bil i tjänsten.

- För det första handlar det om säkerheten för vår personal. En del anställda åker omkring i gamla bilar, det är lite risker över det. Och vissa åker omkring med dåliga däck.
- För det andra är det en miljöfråga. Många har bensinbilar och det är inte så bra ur miljöhänseende.
- Och för det tredje är det en ekonomisk fråga där kommunen som arbetsgivare får betala ut bilersättning samtidigt som kommunens leasingbilar står stilla.

Redan inför 2012 hade dåvarande kommunchefen Lars Hellsing som mål att minska kommunens bilkostnader med en miljon kronor. Men det blev ingen besparing alls och Thomas Lagerström bedömer att orsaken var att det inte sattes tillräckligt hårt tryck på förvaltningarna.

Nu blir det dock striktare bestämmelser, men för att det ska fungera praktiskt förmodar Lagerström att man måste hyra in fler bilar. När Lars Hellsing drog i gång sin spardrive hade kommunen 112 leasingbilar, inräknat både person- och lastbilar.

- Vi kommer att se till att bilar finns på fyra hämtställen i stan. Vid Stadshuset, Marnäsliden, Folkets hus och Gonäsvägen (tekniska kontoret). Vi kommer att hyra in miljöbilar inklusive elbilar och tanken är att det ska finnas en elbil vid varje hämtställe. Elbilarna ska användas vid resor inom kommunen, förklarar Thomas Lagerström.